Community Land
Advisory Service Cymru

Local authority briefing sheet

What is CLAS Cymru?

- A new service for Wales that supports and encourages landowners and community groups to increase the amount of land available in Wales for community food growing, funded by the Big Lottery and supported by the Welsh Government.
- An impartial intermediary that will work with, and bring together, all types of landowners and community groups
- A training and advisory service on land acquisition and town and country planning issues, using a team of three dedicated and experienced advisors.

What does CLAS Cymru aim to achieve?

1. Successful pilot schemes with three local authorities which demonstrate increased access to land for community growing projects. Timescale – end of year two.
2. Engagement with all 22 local authorities and 3 National Park authorities, providing support and advice on key areas such as policy and land holdings.
3. The creation of 40 new community growing schemes as a direct result of CLAS Cymru working together with landowners.
4. At least 250 community groups gaining direct benefit from the service.
5. Policy-level change, with up to 10 supportive policies in place relating to ease of access to land for community food growing.

How can CLAS Cymru help local authorities?

1. **Help achieve Corporate Improvement Plan Objectives**

   Example: Swansea Corporate Improvement Plan, 2013 - 2017

   Improvement Objective C: People are safe, well and supported to live independently;

   Improvement Objective G: Help people adopt and develop healthy and sustainable lifestyles in order to improve health.

2. **Help achieve Local Development Plan Policies**

   Example: Newport Local Development Plan 2011 -2026

   SP12 community facilities- The development of new community facilities in sustainable locations will be encouraged including:

   i) places of worship and church halls, cemeteries, Community centres, health centres, day nurseries, clinics and consulting rooms;

   ii) museums, public halls, libraries, art galleries, Exhibition halls, education and training centres;

   iii) cinemas, music/concert halls, theatres, dance/sport halls, swimming baths, skating rinks, gymnasiums;

   iv) outdoor and indoor sport and leisure uses including allotments and community/city gardens.

   Development that affects existing community facilities should be designed to retain or enhance essential facilities.

3. **Help achieve the visions and goals set out in Single integrated Plans**

   Example: Wrexham Council, Single Integrated plan - 3 priorities to achieve by 2024

   i) A place where people can live independently and are healthy and active;

   ii) A place that's safe and whre everyone feels included;

   iii) A place with a strong, resilient and responsible economy.

Some additional benefits of communities growing local food:

- High quality open spaces
- Increases access to the countryside, wildlife and green spaces
- Offer opportunities for people to learn new skills and abilities
- Provides education opportunities for children
- Improved economic health
- Excellent employment and voluntary work opportunities
- Proven improvements to physical and mental health
- Brings people together - different abilities, ages and cultures
- Aid in community cohesion and community development
- Produces fresh local food
- Increased community resilience in the face of changing times
- Communities interact with real live food and understand it far better.
- Provides tourism and attracts visitors
- Provides for healthy workplaces

What can CLAS Cymru and linked development workers provide?

- Advice and share experience on community growing projects – with examples from both local authorities and private landowners
- Linking local authorities with other major landowners on provision of community growing space
- Advice on site suitability
- Training on options for leases, licences, buying land tailored to different audiences such as community development officers or premises managers
- Ideas for work place allotments, school growing projects, etc.

For further information contact:

Lucie Taylor (CLAS Cymru Co-ordinator)
lucie@communitylandadvice.org.uk
Tel: 029 2196 0966

CRONFA LOTERI FAWR
BIG LOTTERY FUND
ARIENNIR GAN Y LOTERI
LOTTERY FUNDED

- Cadernid cymunedol gwell yn wyneb amseroedd newidiol
- Cymunedau yn rhyngweithio â bwyd byw go iawn ac yn ei ddeall yn llawer gwell.
- Yn darparu ar gyfer twristiaeth ac yn denu ymwelwyr
- Yn darparu ar gyfer gweithleoedd iach.

Esiamplau o'r hyn y gall CLAS Cymru a gweithwyr datblygu cysylltiedig ei ddarparu:

- Cynghori a rhannu profiadau o brosiectau tyfu cymunedol – gydag esiamplau gan awdurdodau lleol a thirfeddianwyr preifat fel ei gilydd
- Cyplysu awdurdodau lleol gyda thirfeddianwyr mawr eraill ar ddarparu mannau tyfu cymunedol
- Cyngor ar addasrwydd safle
- Hyfforddiant ar yr opsiynau ar gyfer prydlesau, trwyddedau, prynu tir wedi'i deilwrio i wahanol gynulleidfaoedd megis swyddogion datblygu cymunedol neu reolwyr eiddo
- Syniadau am randiroedd mewn gweithleoedd, prosiectau tyfu mewn ysgolion ayb.

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch â:

Lucie Taylor (Cydlynydd CLAS Cymru)
lucie@communitylandadvice.org.uk
Ffôn: 029 2196 0966

ARIENNIR GAN Y LOTERI
LOTTERY FUNDED

ii) Man sy’n ddiogel a lle mae pawb yn teimlo’i fod yn perthyn

iii) Man gydag economi gadarn, gydnerth a chyfrifol.

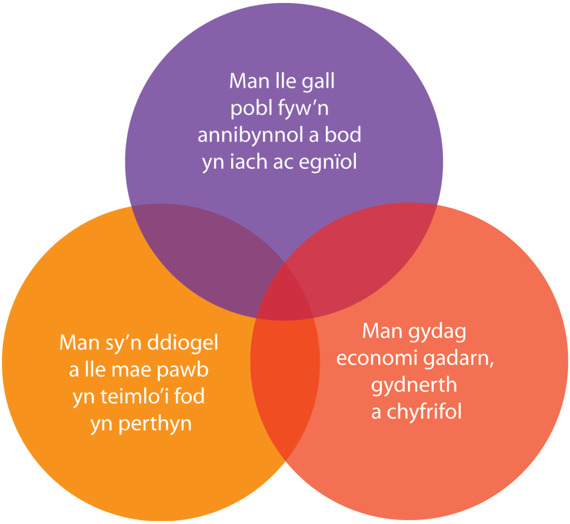

Rhai manteision ychwanegol cymunedau’n tyfu bwyd yn lleol:

- Mannau agored o ansawdd
- Yn cynyddu mynediad i gefn gwlad, bywyd gwyllt a mannau gwyrdd
- Yn cynnig cyfleoedd i bobl dysgu sgiliau a galluoedd newydd
- Yn darparu cyfleoedd addysg i blant
- Gwell iechyd economaidd
- Cyfleoedd gwych i gael gwaith neu i wneud gwaith gwirfoddol
- Gwelliannau wedi’u profi mewn iechyd meddwl a chorfforol
- Yn dwyn pobl ynghyd – gwahanol alluoedd, oedrannau a diwylliannau
- Yn cynorthwyo gyda chydlyniant cymunedol a datblygu cymunedol
- Yn cynhyrchu bwyd lleol ffres

Sut all CLAS Cymru helpu awdurdodau lleol?

1. **Helpu i gyflawni Amcanion Cynlluniau Gwella Corfforaethol**

   Esiampl: Cynllun Gwella Corfforaethol Abertawe 2013 - 2017

   Amcan Gwella C: Mae pobl yn ddiogel, yn dda ac yn cael cefnogaeth i fyw'n annibynnol;

   Amcan Gwella G: Helpu pobl i fabwysiadu a datblygu ffyrdd o fyw cynaliadwy ac iach er mwyn gwella iechyd.

2. **Helpu i gyflawni Polisïau Cynlluniau Datblygu Lleol**

   Esiampl: Cynllun Datblygu Lleol Casnewydd 2011 -2026

   SP12 Cyfleusterau cymunedol – Caiff datblygu cyfleusterau cymunedol newydd mewn lleoliadau cynaliadwy ei annog gan gynnwys:

   i) addoldai a neuaddau eglwysi, mynwentydd, Canolfannau bro, canolfannau iechyd, meithrinfeydd dydd, clinigau ac ystafelloedd ymgynghori;

   ii) amgueddfeydd, neuaddau cyhoeddus, llyfrgelloedd, orielau celf, Neuaddau arddangos, canolfannau addysg a hyfforddiant;

   iii) sinemâu, neuaddau cyngherddau a cherddoriaeth, theatrau, neuaddau chwaraeon a dawns, pyllau nofio, canolfannau sglefrio, gymnasia;

   iv) defnydd hamdden a chwaraeon awyr agored a dan do gan gynnwys rhandiroedd a gerddi cymunedol/dinesig.

   Dylid cynllunio datblygiadau sy'n effeithio ar y cyfleusterau cymunedol presennol fel eu bod yn cynnal neu'n gwella cyfleusterau hanfodol.

3. **Helpu i gyflawni'r gweledigaethau a'r nodau a bennir yn y Cynlluniau Integredig Sengl**

   Esiampl 3 – Cyngor Wrecsam 3 blaenoriaeth i'w cyflawni erbyn 2024 fel sy'n cael ei ddatgan yn ei Gynllun Integredig Sengl

   i) Man lle gall pobl fyw'n annibynnol a bod yn iach ac egnïol;

Gwasanaeth Cynghori
Ar Dir Cymunedol Cymru

Dalen friffio i awdurdodau lleol

Beth yw CLAS Cymru?

- Gwasanaeth newydd sy’n cefnogi ac yn annog tirfeddianwyr a grwpiau cymunedol i gynyddu’r tir sydd ar gael yng Nghymru am dyfu bwyd, fe’i hariennir gan y Gronfa Loteri Fawr gyda chefnogaeth gan Lywodraeth Cymru.
- Corff cyfryngu diduedd a fydd yn gweithio gyda, ac yn dwyn ynghyd, bob math o dirfeddianwyr a grwpiau cymunedol.
- Gwasanaeth cynghori a hyfforddi ar faterion cynllunio gwlad a thref a chaffael tir, gan ddefnyddio tîm o dri o gynghorwyr profiadol a phwrpasol.

Beth mae CLAS Cymru yn ceisio’i gyflawni?

1. Cynlluniau peilot llwyddiannus gyda thri awdurdod lleol sy’n dangos mynediad cynyddol i dir ar gyfer prosiectau tyfu cymunedol. Amserlen – diwedd blwyddyn dau.
2. Ymgysylltu gyda’r 22 awdurdod lleol a tri awdurdod Parc Cenedlaethol, gan ddarparu cefnogaeth a chyngor ar feysydd allweddol megis polisi a daliadau tir.
3. Creu 40 o gynlluniau tyfu cymunedol newydd o ganlyniad uniongyrchol i CLAS Cymru yn gweithio gyda thirfeddianwyr.
4. O leiaf 250 o grwpiau cymunedol yn cael budd uniongyrchol o’r gwasanaeth.
5. Newid ar lefel polisïau, gyda hyd at 10 o bolisïau cefnogol wedi’u sefydlu yn gysylltiedig â rhwyddineb mynediad i dir ar gyfer tyfu bwyd cymunedol.